СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ЦІНА ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 177. Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 1 серпня 1930. VOL. XXXVIII. No. 177. Jersey City, N. J., Friday, August 1, 1930. THREE CENTS.

ФОРД В ОБОРОНІ ЕРИ МАШИНИ

КАЖЕ, ЩО ЖИТТЯ ЦЕ ВІЧНА ЗМІНА. ТОМУ НЕМА ЧОГО ГРИЗТИСЯ ТЕПЕРІШНЬОЮ ЕКОНОМІЧНОЮ ДЕПРЕСІЄЮ.

Радить продавати чисту й здорову воду, бо це був би тепер найліпший бизнес.

ВЕСТ ОРЕНДЖ (Ню Джерзи). — Автомобілевий магнат Генри Форд обходив свої 67-літні уродини в гостині в Томи Едисона, допомагаючи йому знайти між теперішньою молодю будучого генія Америки. З тої нагоди відвідали його газетярі, котрі подають, що тим разом Форд був у дуже добрім гуморі й балакав на ріжні теми.

Між іншим, запитаний про вік машини, відповів, що машина дає людині більшу змогу розвиватися, ніж це було давніше, коли вона не була паном світа.

Далі заповів Форд, що теперішній промисловий систїй незабаром скінчиться, бо ціле людське життя полягає на вічній зміні. Значить, і економічна депресія не може довго тревати.

Коли запитали Форда, який тепер був би найліпший бизнес в Америці, то він відповів без намин: виріб і продажа доброї води. Форд пояснив це тим, що богато американських міст має дуже погану воду. І колиб знайшовся хтось, що зумів би виробляти дуже дешево чисту і добру воду, то зробив би на тім величезний зиск.

ЕДИСОН ШУКАЄ ГЕНІЯ.

ВЕСТ ОРЕНДЖ. — Тома Едисон витає у себе 39 молодих кандидатів, які покінчили гай скуд і намагаються тепер перейти іспит Едисона, щоби дістати даром змогу продовжувати далі вищі школи. Кандидати походять з 48 стейтів, а один з Дистрикту Колюмбії. Всі вони є вибрані по стейтах як найздібніші з молоді. А тепер має вибрати Едисон і його комісія найздібнішого із здібних. Такі вибори відбуваються кождого року. В той спосіб хоче Едисон дати змогу найздібнішим кандидатам до дальшого образування, а для Америки виховати нові кадри геніяльних майбутніх людей.

ПРАЦЯ РАЖНІША ВІД ЗДІБНОСТЕЙ.

ВЕСТ ОРЕНДЖ. — Генри Форд і Тома Едисон підчеркнули у своїх промовах до молодих кандидатів, що здібности відграють тільки 10% в осягненню успіхів, а 90% припадає на мозольну й витревалу працю.

ЗАСУДИЛИ СУДДЮ ОБМАНЦЯ.

НЮ ЙОРК. — Суддя Кокс засудив бувшого суддю В. Бернарда Воза на кару 6-літної тюрми за обманства, яких він допускався при помочи почти, й за банкротство „Колюмбія Файненс Корпорейшен". Воз прияв засуд з повним спокоєм.

ШУКАЮТЬ ДВОХ СОВІТСЬКИХ ШПІОНІВ.

НЮ ЙОРК. — З зізнань Бесідовського дійшов департамент справедливости до переконання, що до Злучених Держав вислано з Москви агентів, які мають вести тут політичну і військову шпіонажу. Тому шукають тепер у Ню Йорку Филина, котрий має бути совітським агентом, а прикриває свою роботу іншим бизнесом: продажею личничих зел.

ЗАХОПИЛИ БРОВАР З ЗАПАСАМИ ВИНА И ГОРІВКИ.

БРУКЛИН (Ню Йорк). — 15 прогибіційних агентів перевели ревізію в „Норт Америкен Брувері" та „Пам Гарден Кафе" і забрали алькоголічних напитків на суму $1,500,000. Кажуть, що це найбільший прогибіційний полов за ввесь час істнування прогибіції.

ЛІТАЮТЬ 11-ТИЙ ДЕНЬ.

РУЗВЕЛТ ФІЛД (Лонг Айленд). — Люі Райхерс і Роберт Блек хочуть осягнути рекорд витревалости у літанню. Вже літають без перерви 11-тий день. Але осягнули доперва половину того рекорду, який здобули недавно браття Гонтери в Шикаго.

В ОБОРОНІ МУНІЯ І БИЛИНГЗА.

СЕН ФРЕНСИСКО. — Перед Супрім Кортом зізнавав Джан Мек Донелд з Балтимор в справі бомбового замаху в День Приготованости в 1916 році. Він стверднв, що не бачив бомб, ні не чув їх вибуху, хоч давніше зізнав, що це Муні й Билингз підкладали бомби, за що тих останніх ще й досі держать у тюрмі. Свідок зізнав, коли відкликував зложену ним неправду. Рівночасно заявив, що зложив тоді зізнання під намовою прокурятора Чарлза Фдикерта, котрий обіцяв йому значну грошеву допомогу.

Мек Донелда буде ще переслухувати говернор стейту.

БЕЗРОБІТНИХ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ.

ВАШИНГТОН. — Вилем Грін, президент Американської Федерації Праці, подає, що в липні зросло число безробітних на 1%.

ЗГОЛОСИЛОСЯ 5,000 ДО ЧИСТКИ БУДИНКІВ.

ВАШИНГТОН. — Коли оголошено, що треба 200 жінок для чищення урядових будинків, 5,000 жінок ждали цілу ніч, щоби дістати це місце. Не обійшлося без інтервенції полїції, бо одна жінка перед другою намагалися дістати заняття.

ПАЖОР, ЩО ВАЖИТЬ 1,200 ФУНТІВ.

В Атлентик Сіти рибаки зловили пажора-людоїда, що важить 1,200 фунтів. Пажор заплетався в рибацькі сіти, де було повно риби. Там зїв він 15 бушлїв риби, яку знайшли потім у його жолудку враз з людськими чоботами.

БАНДИТСЬКИЙ НАПАД НА ПОЇЗД.

На стації Братеш коло Галацу (Румунія) прийшло до перестрілки між бандитами і залізничниками. Кілька зоружених бандитів всіли в залізницю й почали грабити вагон, в якому помїщені були пакунки. Залізничники почали стріляти і розігнали бандитів.

ГРАБЛЯТЬ СЕРЕД БІЛОГО ДНЯ.

Недалеко Руської Молдавиці (Буковина) напали чотири узброєні бандити одного пастуха, стріляли до нього кілька раз.в і забрали кількацять штук худоби вартости 40,000 левіз. Це сталося серед білого дня.

В МОСКВІ ЗАМИКАЮТЬ ТЕАТРИ.

Совітські власти замкнули в Москві 20 театрів. Між іншими замкнули теж відомий московський театр „Сіняя Блюза". Причина ліквідації тих театрів — підозріння про контрреволюційну діяльність.

КИТАЄЦЬ З РОГАМИ.

До японського шпиталя в Осака прийхав 55-літний Китаєць, урядовець дирекції манджурської залізниці, Лію Вен-Те, щоби піддатися операції. Цей Китаєць є правдивим феноменом: з його чола виростають постійно два чорні, блискучі роги, довжини 30 центиметрів кожний. Тому 15 літ Лію-Вен-Те зоперував вже ві свої роги, але вони знову відросли й знову треба було їх оперувати. Тепер уже втрете оперуватиме цей Китаєць свої роги.

ВАГА ПОЛІТИКИ.

Коли жінки політикують, то мабуть вага їх збільшується. Показалося се 16. липня в Оттаві (Канада) в приміщенню консервативного товариства. Зійшлося там около 200 жінок, щоби поміркувати політику. Але жінки, обтяжені знанням політики, показалися затяжкими для підлоги. Підлога обірвалась і жінки попадали до пивниці, глибокої девять стіп. Нїодна з них не потерпіла поважно, але кожда поважно перелякалась.

ПЛЯНУЮТЬ ВЕЛИКІ РОБОТИ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ У КАНАДІ.

Пляни великанських публичних робіт, що малиб коштувати шість, або й сім міліонів долярів і малиб зменшити теперішне безробіття, будуть обговорюватися незадовго на конференції, на якій будуть комісії міст Вінніпег та Ст. Бонїфес і премїер Брекен зі своїм кабінетом.

Відбути таку конференцію постановлено на спеціяльним засіданню в сити год у Вінніпегу 16. липня, коли зійшлися представники міст Вінніпегу і Ст. Бонїфес для обговорення розподілу коштів будови мостів через ріки Ассінібойн і Ред.

СТАТИСТИКА НАГОРОД НОБЛЯ.

Минуло вже тридять літ, як створено знану по всьому світі нагороду Нобля. В ділянці науковій цю нагороду признано вже 85 разів. Між нагородженими є найбільше Німців, бо аж 26 німецьких учених одержало цю нагороду, цебто на Німеччину припадає 30 проц. усіх наукових нагород Нобля, які досі признано. Після Німеччини слідує Франція, якої вчені в числі 14 дістали наукову нагороду Нобля. Дальше йде Англія — 13 наукових нагород, Швеція — 6 наук. нагород, Злучені Держави Америки — 5, Голяндія — 5, Данія — 4, Австрія — 3, Італія — 2, Швайцарія — 2, Бельгія, Еспанія, Канада, Росія і Польща — по одній.

СМЕРТЬ ЧЕРЕЗ НЕОСТОРОЖНІСТЬ ІЗ ЗБРОЄЮ.

Годинникар з Каменки (Буковина) Юрій Мигалюк лагодив револьвер. В часі, коли він коло нього порався, випалив револьвер і куля поцілила 19-літнього ученика Константина Жіжана, який повалився трупом. Мигалюка арештовано. Це вже не перший випадок, що всякі „спеціялісти", які лагодять револьвери, розкручують гранати і т. п. і наражають на смерть своє окруження.

СИНДИКАТ НЕЖОНАТИХ МУЩИН.

Один з французських журналістів піддав думку заложити синдикат нежонатих мущин, а почесним президентом цього синдикату радив вибрати президента Франції, Думерга, який, як відомо, є старим пабрубком. Але Думерг після довшої надуми відмовився прияти цю почесть, вважаючи, що це було би суперечне з кличем залюднювати Францію.

ВБИЛА СВОЄГО МУЖА.

Анна Вітнік у Синяві біля Ярослава мала мужа й любилася в Ст. Кисілі. А що муж був перешкодою для неї в любовних справах — вбила його 25-ма ударами ножа в тіло. Коли про це вбивство довідалося населення тієї місцевости, хотіло злінчувати вбійницю, але арештовану Вітнік оборонила полїція і відставила її та Кисілі до повітового суду в Ярославі.

ЩЕ ОДНА ЖИДІВСЬКА КОЛЬОНІЯ НА УКРАЇНІ.

Жидівська Телеграфічна Агенція подає 9 липня а Москви, що понад 10,000 Жидів хліборобів, а також і не Жидів посвятили милями, щоби побачити отворення нової жидівської кольонії Ілючиста, в окрузі Кривого Рога.

Се вже третя автономна жидівська „республика" на Україні. Вона обіймає 9 жидівських і два українські села, населених 9,000 Жидів і 4,000 Українців.

На отворення жидівської кольонії прибули представники центрального українського совітського правительства. Червоні прапори маяли святочно, а велика товпа народу раділа їзда новости.

СМЕРТЬ З ГОЛОДУ.

До шпиталя у Львові привезли з Клепарова якогось незнаного особняка, котрий видавсі помер. Лікарі стверднли, що смерть наступила наслідком довгого голоду.

ЖАХЛИВЕ САМОГУБСТВО В ЗБАРАЖСЬКОМУ ПОВІТІ.

Стефан Микитюк з Токів, повіт Збараж, відібрав собі життя в той спосіб, що пробив собі ножицями серце. Смерть наступила моментально. Причина самогубства невідома.

СИН ХОТІВ ПОВІСИТИ СВОЮ МАТІР.

В селі Колодівка, пов. Скалат, Павло Дручок дуже часто сварився зі своєю матірю за маєток. Ці сварки кінчалися сильними, а то й кривавими побоями, якими обдаровував сщи свою матір. Недавно знов почав син сваритися з матірю і так її підчас сварки побив, що вона втратила притомність. Тоді Дручок обмотав на шиї матери шнурок і хотів її повісити. І хто зна, чи був би не доконав жахливого злочину, колиб у тому м е н т і не ввійшли до хати Антін Драя і брат Дручка. Вони схопили Павла й віддали його поліції.

СТРАШНІ ВЧИНКИ БОЖЕВІЛЬНОГО.

В селі Антоневіче, повіт Десна (біля Лодзі), божевільний Йосиф Броновський забарикадувавсь у своїй хаті й хто тільки до дому зближався, до того стріляв з кріса або кидав ручні гранати. Коли мати й брат божевільного, вертаючи з поля, хотіли ввійти до хати, божевільний став стріляти з кріса і, вбив їх на місци. На відгомін стрілів божевільного збіглося під хату Броновського ціле село, але тяжко було розоружити божевільного, бо він дуже часто стріляв. Колиж прийхала пожежна сторожа, божевільний утік на стрих і почав кидати ручні гранати. Наслідком експльозії одної з гранат є тяжко ранений солтис села. Підчас облоги дому повстала пожежа на стриху й божевільний з гранатою в руці хотів вилізти на дах. Та в тому м е н т і граната вибухла, вбиваючи божевільного. Погонь перекинувся на сусідні будинки й знищив 8 господарств з живим і мертвим інвентарем.

ЛІПШІ РАДНІ.

Трох радних міста Тчева (граничного міста між Польщею і Данцігом) арештовано. Виявилося, що вони ще в 1920 р. доконали грабункового нападу в Лодзі і від того часу полїція за ними безуспішно шукала. Бо й справді тяжко було знайти, як вони стали достойними батьками міста Тчева.

ОСОБЛИВЕ ПОДАННЯ.

Підчас перебування президента Польщі на Виленщині в селі Крево перетиснувся до свити президента якийсь Михайло Ющевич і передав поляня. В цьому поданню він пише, що за російських часів служив у залізничній охороні. Раз на стації Бездани напали на поїзд якісь бандити і на почтовий вагон кинули бомбу. Один зі стражників зістав вбитий, а він, Ющевич, тяжко ранений.

Російський уряд признав йому емеритуру, якої він тепер не дістає. Тому просить „Найчеснїшого короля польського", — так затитуловане подання — щоби приверпув йому емеритуру.

Як відомо, ті, котрі напали на поїзд під Безданами, були членами боєвої організації, до якої належав між іншими Пілсудський.

БІЙ АМЕРИКАНЦІВ З КИТАЙСЬКИМИ КОМУНІСТАМИ

50 КОМУНІСТІВ УБИТО І 5 АМЕРИКАНСЬКИХ МАТРОЗІВ ПОРАНЕНО.

ШАНГАЙ (Китай). — Американський канонірці в місті Шангаю довелося вести бій з комуністами, які захопили місто. Бій точився більше як годину. Американська артилерія вбила принаймні 50 комуністів, а на канонірці поранено 5 американських моряків.

Канонірка прийшла до Шангаю, щоби ратувати Американців та інших чужинців, які перебували в місті, захопленому большевиками. Большевики врядили спеціяльне полювання на чужинців, обіцюючи платити по 200 долярів за кождого доставленого їм чужинця. Чужинців вони звільняли лише тоді, коли їм платили викуп. Комуністичні банди систематично грабують та нищать усе чужинецьке майно.

Коли місто не змогло заплатити їм 420,000 золотих долярів контрибуції, то вони почали плюндрування й паленння всього міста та вбивства Китайців, а особливо тих, котрі мали якусь справу з чужинцями, або служили в них. Американська, британська та японська канонірки ратували майже всіх чужинців, а між ними 48 Американців. Ізза спаду води в ріці Сіянг воєнні судна відійшли вниз по ріці від міста, залишаючи його на поталу червоних.

КУРДИ ВОЮЮТЬ ДАЛІ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Останні відомости з районів, де точиться повстання Курдів, показують, що там ситуація далі залишається поважною. На кордоні з Іраком Курди оточили цілу турецьку дивізію, якій пощастило вирватися з їх рук лише тоді, коли до неї прийшли на підмогу нові свіжі війська.

Командуючий турецькими військами в районі гори Арарат прислав до Анґори вимогу на чоботи, рукавиці та теплий одяг, бо там вже впав сніг у горах і стає зимно. Очевидно війська в цьому районі готуються до зимової кампанії проти Курдів.

Правительство послало до Персії рішучу ноту протесту проти толерування повстанців на перській території. Газети закликають турецький уряд скористати з нагоди й виривняти спірні частини кордону" між Туреччиною і Персією.

ПОВІНЬ НА АМУ-ДАРІЇ.

ХІВА (Узбекстан). — Вилив ріки Аму-Дарія затопив великі простори наводнених районів. Богато сіл затоплено водою. Знищено більше як 300 хат. Населення терпить велику біду. Богато людей загинуло в потоках води.

ХАОС У РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Погромна агітація в Румунії не втихає, а навпаки, все більше розростається. Маню подав королеви прохання про димісію його уряду, але король димісії не приняв.

Газети отверто обвинувачують правительство, а особливо міністра справ внутрішних, Вайду Войводу, за те, що воно допустило поширення й поглиблення погромної агітації до таких розмірів, що з нею тепер трудно боротися. Викликала здивування заява Вайди Войводи, що він для боротьби з погромами вжиє навіть військо, коли це буде потрібне. Раніше він так рішуче не виступав проти погромів.

Думають, що Маню рішив піти до димісії тоді, коли побачив, що сам король рішучо ставиться проти погромів, бо він розуміє їх шкоду для румунської міжнародної політики, а особливо тепер, коли Румунії потрібна позичка. Студенти антисеміти заявили редакторові газети „Адеверул", що вони не стерплять, коли газета далі буде писати проти погромів.

ВІДБУДОВУЮТЬ ЗРУЙНОВАНІ СЕЛИЩА.

РИМ (Італія). — Міліонами впливають пожертви на допомогу жертвам землетрусу та повені й на відбудову їх домів. Правительство розпочало вже роботу для відбудування зруйнованих селищ. Тепер вони будуть перенесені з вулканічних гір у більш спокійні й менше загрожені землетрусом райони.

ІМПЕРСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ.

ЛОНДОН (Англія). — Премїер-міністер Мек Донелд оголосив програму праці імперської конференції, яку скликається в Лондоні у вересні з представників всіх британських доміній. На цій конференції головною справою буде внутрішньо-імперська торговля. Отже прийде до дискусії над цловими тарифами.

Взагалі конференції доведеться богато присвятити часу сучасній економічній депресії, щоби знайти якийсь вихід з тяжкої ситуації.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.

One year	$ 7.00
Six months	$ 3.75
Three months	$ 2.00

Foreign and Jersey City Rates:

One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00

В Джерзи Сити і Заграницею:

На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КРОВЮ ПРОЛОМАНІ ЛЕДИ

Коли в 1923 р. Рада Амбасадорів рішила таки признати Галичину Польщі, то справа та перейшла гладко в західно-європейській пресі. Галичина, чи пак західно-українські землі перестали для неї існувати, а була тільки Польща. Десь в ряди-годи можна ще було вичитати в англійській пресі про Галичину, замешкану Українцями, яким прислугує право охорони національної меншости. Але у французькій пресі й того не було.

Тому саме не є це маловажна річ, коли тепер ота преса, яка досі так завзято мовчала за українські землі під Польщею, зачинає підносити, що там у Польщі існує ще якась Галичина. А пише вона про те з нагоди отих процесів, що є звязані з революційною боротьбою українського народа під Польщею. Про У. В. О., як українську революційну організацію, пишуть вже й на сторінках англійської і французької преси. А не писали би вони про це, коли би й ті, дуже часто зле заранжовані й невдатні бойові акти, не були виявом збунтованої душі мільйонового українського населення, коли би разом з процесами УВО не йшла організаційна праця нашого народу на всіх ділянках нашого життя в краю, коли би мимо поневолення не зростали ми в силу, яка заповідає дальшу послідовну боротьбу з нашим.

А що так є, це найкраще видно зі статті того англійського журналіста, що подорожував по Польщі й приглядався українському життю під Польщею, а якого голос передруковано недавно в нашім органі.

До того голосу додамо ще один, про який згадує у своїм дописі паризький кореспондент львівського „Діла". Ото паризький щоденник „Вольонтє" помістив зприводу засуду в останнім процесі У.В.О. передовицю Р. Мартеля п. з. „Що діється у Східній Галичині?" Найбільший знавець питань Східної Европи, „копнувши старий наклеп, що галицькі Українці — ніщо інше, як большевицька банда, а УВО — раз німецька, раз большевицька, а то й обох нараз — організація, зводить питання до чисто практичної вимоги, яка може бути і повинна бути здійснена не післязавтра, а вже завтра". Мартель вимагає від Польщі додержання міжнародних зобовязань і надання негайної автономії Галичині. Це, річ ясна, нас не задовольняє, але й таке домагання це вже для Французів великий крок вперед.

НАША ЗБРОЯ

Український нарід має в своїх руках надзвичайно могутню культурну зброю, з якою він легко перемагає своїх противників і здобуває признання та славу українському імени. Цією зброєю є передовсім українська народня пісня, потім танок, музика народня й народні строї. Лише треба вміти вживати цю зброю й відповідно підготовлюватися до виступів з нею перед чужинцями.

Коли читачі нашої газети слідкують за українським життям в Америці, то вони бачать, як тут, де до поширів часто стають ріжні народности, Українці майже завжди перемагають та здобувають собі не лише загальне признання, але й перші відзначення. Чи візьмемо десь виступ у далекому Сан Франціско українського хору, на скоро й на живу нитку зліпленого, чи останній виступ у Востоні на святі трохсотліття стейту Масачусетс, то побачимо, що скрізь Українцям дістаються перші нагороди й признання.

Та коли чужинці так оцінюють наше народне мистецтво, то ми самі не повинні переціновати себе, а мусимо памятати, що до кождого виступу треба переводити солідну й старанну підготовку, бо дуже легко програти, коли появиться противник трошки сильніший понад звичайні наші народні виступи. Крім того ми також самі знаємо, як далеко від досконалости наші народні хори в Америці, наші народні танки; наші народні одностроі. Хори часто слабо підучені та й самі дірігенти не завжди підготовлені до відповідального завдання провадження хорів. Танцюристи часто переборщують у своїх рухах і замість плястичних рухів роблять якісь „дико-артистичні скоки". Може чужинцям і подобаються такі „дико-артистичні скоки", але не високо вони оцінюють їх, бо вважають чимсь екзотичним, дійсно диким. Народні наші, особливо жіночі, строї надзвичайно багаті фарбами та орнаментікою, але знову тут наші жінки часто допускаються пересади й накопичують ріжних кольорів, ріжних орнаментів на своє убрання стільки, що від них аж ріже в очах, аж мерехтить. Знову може чужинці й вихвалюють це та дивуються „примітивній красі" нашого убрання, але естетичну душу самого Українця це не задовольняє. Він чує, що це не та висока краса, яку його душа відчуває, яку вона розуміє, але якої не витворює, бо не має до того відповідної технічної підготовки, або й часу до виконання.

Над цим ми повинні застановитися й старатися не задишатися весь час на висоті нашого примітивізму, а вдосконалювати наше мистецтво, вдосконалювати й до вищих форм підносити його, бо стоїчи на місці ми можемо діждатися того, що нам нарешті соромно буде показатися перед очима культурної публики. Коли дірігент виводить свій хор на сцену, або балетмайстер виводить своїх танцюристів перед публіку не підготовленими досконало, або підготовленими на „галай-балай", сподіваючись, що „якось воно буде", то він або сам не розуміє мистецтва, або свідомо профанує українську штуку. Він робить такий самий злочин, як ті, що українську пісню, український танець, українську жіночу чи чоловічу обертають у „малороссійську" ексцентричність, показуючи на посміх людям „дурного хахла" з його диким примітивізмом. Коли ми розуміємо красу, відчуваємо її й маємо величезні багацтва для неї в нашім фольклорі, то ми мусимо з нього ліпити вищі й більше досконалі форми мистецтва, а не топтатися на місци, бо цим ми понижуємо самих себе й здобуваємо свому народови сумну славу „примітивного", а то навіть напівдикого народу.

Коли в загальній скарбниці вселюдського мистецтва не покладемо певного реального скарбу, однаково зрозумілого й однаково живого та близького всьому людству, доти ми будемо залишатися зі своєю штукою приємними чужинцями, але ніколи не станемо в штуці рівноправними з культурними народами. Признання й оплески нехай не засліплюють нас, бо якийсь еспанський матадор, чи англійський кулачник мають ще більші оплески, про них говорять і пишуть цілі гори, але культурне людство вважає їх виключно еспанськими та англійськими, а не своїми близькими і рівноправними.

Наше народне мистецтво є великою й міцною зброєю, з якою ми можемо завоювати собі відповідне місце серед культурних народів світа, але тоді, коли цю зброю будемо постійно удосконалювати, модернізувати та солідно готуватися до виступів перед культурними народами. Праця та вежка й вимагає великого напруження та системи. Навіть здобуті позиції не легко втримати, а навпаки, треба ще більше зусиль і труду, щоби не впасти з них у прірву поразки й забуття.

Скавтм. Інж. А. Сербин (Львів).

ДО ЧОГО ЗМАГАТИ?

Останні два десятиліття, а головно часи світової війни, були для української нації безупинним іспитом зрілости, а заразом поважною школою. Дотеперішній іспит випав не надзвичайно. Судьба заставила нас відпокутувати за занедбання саме тих ділянок суспільного життя, для яких не було у нас зрозуміння. Та щасливий той, хто здібний ще чогось навчитися, хоча би й на власних помилках.

Нема в цьому ніякої пересади, коли твердиться, що одиноким поважним чинником, який ній підносить престіж і силу нації, є економічний чинник. І дивно, на протязі цілих століть ми дбали про розвиток власної-культури й мистецтва, ми дбали про все, лише не про те, щоби на своїй землі взяти в свої руки торговлю й промисл, все, що є підставою безупинної експанзії націй західних країв, їх рішаючих впливів на міжнародньому форумі, а заразом поводження або неуспіху у боротьбі за істнування.

Великі богацтва України, наша гордість, були і будуть заразом нашим нещастям, як довго не зуміємо перебрати в свої руки добровільного використовування їх. Чужий елемент закріпостив українські землі лише тому, що в економічній ділянці не мав суперника з нашої сторони; лише тому, що ми як пасивний чинник не мали зрозуміння для ваги рідньої торговлі й промислу в розбудові нації.

Наші батьки ще донедавна дивилися на торговлю й промисл як на негідне крамарство. Торговельне знання було в нас довший час уважане як понижаюче заробкування, негідне посвяти дітей священика, учителя, чи якогонебудь іншого урядника, не згадуючи вже про діти інтелігенції вільного звання, адвокатів, лікарів і ін. Цей аргумент, що купецтво й промисловість на наших землях творять одинокі сильну економічну групу, що міста твориться й розбудовуються майже виключно фондами, придбаними на нас самих; те, що майже кожний торговельник посилає свої діти до високих шкіл, збувалося звичайно вимівкою, мовляв „на це треба мати живітську голову". І хоча нераз із заздрістю висловлювалося про матеріяльні і культурні надбання купецтва, всеж таки надівсе імпонував титул „державного радника", байдуже, що цей титул був дуже часто ознакою особистої понижаючої зависимости. Чуже купецтво збирало в своїх руках величезні матеріяльні добра на нашій землі, ними розбудовувалося, давало широку освіту своїй молоді й так у безконечність. Матеріяльні надбання, спроможність виховувати свою молодь у високих школах, як у краю так і за границею, мусіли дати їм скоріше чи пізніше повну перевагу на економічному, культурному, а вкінці й політичному полі. Не від речі було би призадуматися, що було би, коли би ми в 1918 році замість жмінки урядничої інтелігенції були мали по містах так чисельний купецький стан, як мали його „Жиди?

(„Пластовий Шлях").

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БРІДЖПОРТ, КОНН. Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляє всіх своїх членів і членкинь, що місячні збори відбудуться в суботу, 2 серпня, в годині 7.30 вечером, в гали церковній, 34 Beach St. — Іван Глива, секр.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1931.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найлішим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бізнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що напевно буде вийшло 20,000 примірників. Ціни сторона за кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотографію чи то свою чи свого бізнесу, мусить прислати з неї готову до друку кліщу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліщі з фотографій, то значить, що його оголошення буде о стілки дорожше коштувати, скілки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліщі.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 30 серпня р. р. гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безусловно не будуть друкувалися.

ФОТОГРАФІЇ БРАТСТВ І ТОВАРИСТВ. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не есть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться помішувати у календарі), хотівби, аби їх фотографії були поміщені в календарі на 1931 рік, повинні їх прислати на адресу „Свободи" найдалше по день 30. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або „мані-ордер", виписаний на ім'я „Свободи" на суму $10.00. Ці гроші уживаються на покритте коштів виготовлення з фотографії друкарської кліщі. Місце в календарі безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

ПОДЯКИ.

Дякую Урядови У. Н. Союза за уділення мені допомоги в сумі $50 як і великодний дар членів 145 відділу У. Н. Союза, які прийшли мені з великою помічю в прикрий час. Чуюся щасливим, що належу до нашої чесної організації.

Микола Сливчук.

Щиро дякую Головному Урядови як і Відділови 164 У. Н. Союза за уділення мені з фонду допомогового допомоги в сумі $25.

Микола Калинич.

Б. Дніпрянський.

ШЛЯХИ ВИЗВОЛЕННЯ ТА СУЧАСНЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ ПІД БОЛЬШЕВИЦЬКИМ ПАНОВАННЯМ

(4)

Крім того ми повинні памятати, що проблема національної революції дуже тяжка й надзвичайно складна. Свого часу поміж українським суспільством були групи, які покладали надії головним чином на звичайну еволюцію, як, мовляв, змінить загальні умови, й українська нація шляхом легальної парляментарної боротьби виборе собі автономний лад. Ці групи справді чимало зробили для розвитку української культури та для організації наших сил. Другі з розпуки, що у такому разі доведеться дуже довго боротися та чекати, почали покладати надії на чужинців, які начебто мали допомогти українській нації добитися не тільки автономії, а навіть суверенної державности. Але найбільше далекозорою була група, яка завжди твердила, що **тільки революція в Росії може створити необхідні умовини для відповідного розвитку та визволення нації.** Пізніщі події показали, що правильною була тактика революційної течії, тоді як праця та сподівання перших груп були тільки певним допоміговим чинником, без якого сама революція не малаб належного успіху. Так і тепер одні сподіваються, що шляхом еволюції та внаслідок „українізації" надзвичайно складна. Свого ша нація таки добється собі належних прав, інші покладаються на допомогу чужинців. Ми не відкидаємо цілком усяких можливостей, а також розуміємо значіння еволюції. Але це все тільки допомігові чинники, які можуть дещо змінити, дечим поліпшити загальне становище. Тоді як **повне визволення української нації та суверенна соборна державність щільно повязані з національною революцією й лише вона радикально може змінити сучасну ситуацію.** Як скоро прийде до революції на Совітській Україні, ми не знаємо. Можливо, сучасна найстарша генерація до неї навіть не доживе. Через те ми й тримаємося того погляду, що рішаючу ролю у майбутній революції відограватиме майбутнє нинішне молоде покоління. Бо початок й залежить від нас тільки у деякій мірі, наскільки ми зможемо через відповідну пропаганду та агітацію прискорити назрівання кризу, але вибух революції залежить також від самої совітської влади, поскільки вона буде змінювати свою політику в напрямі задоволення національно-культурних та соціально-економічних інтересів українських селян, робітників, службовців і т. д. Рідні компроміси та всякі полегчення, які зробила була совітська влада за попередні роки, з одного боку **лише почасти зменшили загальне невдоволення та опозицію з боку населення, але з другого дали можливість зміцнювати сили української нації.** Правда, для вільної творчости, для бажаної праці та організації сучасні обставини ще тежі дуже несприятливі. Але всеж тепер легше, як то було ще не так давно. **Отже хоч невдоволення народніх мас почасти ослабло, проте наші сили значно виросли.** А для нас найважливішим фактом є та загальна психольогія та ідеологія нашої нації, які у принципі уважають сучасну совітську владу не своєю, а чужою, з якою вона в силу необхідности лише тимчасово миритьси, але ніхто не забуває, що ця влада накинена Україні насильно Москвою й що її необхідно у слушний час повалити. Українські селяне та робітники, інтеліґенція та міщанство не можуть не помічати, що **на Україні стоять гарнізонами московські війська, що в совітських установах більшість Москалів та Жидів, що московська мова лунає всюди, що московська культура цілком заливає українські міста, що українська совітська влада залежить від Москви.** Правда, вони ще не зовсім ясно знають та розуміють, як вийнище українську націю совітська Росія своєю фінансовою (банковою й податковою) та господарською політикою взагалі (зовнішня торговля, внутрішній обмін, інвестиція капіталів). Але ми певні, що поволі практика життєва примусить їх відчути та зрозуміти цілковиту господарську залежність України від Москви, яка використовує це, як тільки може, прикриваючись тим, що плянова господарка вимагає централізації та едности. А поскільки совітська влада не може як слід справитися з господарською проблемою, для чого мають всі дані, поскільки матеріяльне становище народніх мас, не покращає, то невдоволення буде знову все зростати й цей хаотичне большевиків на все більші поступки, поки нарешті та ослаблену владу не накинуться селяне, робітники та інші соціяльні групи, щоб власними силами знайти вихід з тої тяжкої біди, до якої довели вже й приведуть незабаром українську націю сучасні диктатори. Бо не треба забувати, що сучасне поліпшення є дуже невеличким, тимчасовим та реактивним. У порівнянні з „військовим комунізмом" справді „неп" був кроком уперед, але для нашої нації це загальне становище буде мабуть гіршим, як було до війни. Ну, а хто може сказати, що матеріяльне положення селян та робітників було тоді забезпечення та задовольняло їх. Тимчасом совітська влада лише почасти спромоглася піднести народне господарство за межі передвоєнного становища, бо на грунті сучасної політики взагалі це не легко зробити, а крім того для цього необхідні великі капітали, певні технічні поліпшення, інтенсивна продукція та деякі інші особливі умови. А ми сами знаємо, що колишня царська Росія у порівнянню з Західньою Европою була краюю цілком відсталою, так що навіть деякі перевищення колишнього рівня господарського розвитку зовсім не розвязує господарської проблеми.

Большевики можуть називати совітські держави, як то їм до вподоби, соціялістичними, чи комуністичними, але господарське та культурне становище їх, технічний рівень та продуктивність праці залежать зовсім не від цих голосних назв і міняються дуже повільно та при певних умовах, яких на Україні майже цілком нема й довго не буде, якщо сучасна господарська та політична система не буде радикально змінена. А цеж не секрет, що влада на нашій батьківщині справді знаходиться не в руках совітів, які являються тільки декоративною ширмою для панування московських комуністів, а в руках Москви, яка через цих своїх агентів робить, що хоче, тоді як українські селяне та робітники тільки фігурують на виборах, щоб надати цій владі начебто український характер. Тимчасом **Москва страшенно визискує Україну, стягаючи річно на 100—150 мілїонів карб. більше податків, ніж це потрібно на покриття видатків по цілому українському буджетові, вивозить по дешевим цінам наші хлібороські продукти, а по неймовірно дорочим спроваджує свої фабричні вироби. Вона ретельно дбає про відродження московської промисловости і для того інвестує значні капітали, тоді як українські заводи та фабрики у значній кількости все ще стоять непорушно. Закуповуючи за кордоном ріжні машини та хлібороські знаряддя, Москва дбає про Росію, а не про Україну.**

Через те остання має досить активний торговельний білянс, а це значить, що Україна вивозить на значно більшу суму, ніж одержує з закупленних для цілого Союзу моторів, тракторів, вартісних машин і т. т. Тимчасом 40—50% українських селянських господарств не мають майже ніякого інвентаря, 20% з них являються власне сільськими пролетарями, які радо пішли би працювати на фабрики та заводи, якби їх було збудовано або принаймні всі старі було відновлено та пущено в рух, а решта 30% не мають ременту, тож не встані обробляти свою землю й здають в аренду більш заможним селянам або разом з останніми обробляють з половини та на інших умовах. Спробик організувати з них комуни, артілі та всякі кооперативні спілки для обробки землі покищо не дали особливих наслідків, а причинилися до ще більшої харчової кріри та викликали нечування спротиву з боку селян. І через те **на селі нараховується до 2—3 мілїонів власне безробітних селян,** що поволі все й тікають до міста, збільшуючи скількість безробітних по містах, яка досягає часом небувалих на Україні розмірів (300—500 тисяч душ). Загальні та місцеві податки й всякі виплати по обовязковому страхованню худоби, коней, урожаю, будівель та хат виносять до 25—30% загального прибутку, **що майже унеможливлює селянам хліборобам не тільки поліпшувати своє господарство, а навіть вижити з нього.** Через те невдоволення бідних селян, яких нараховується коло 2.5 мілїонів (з них до совіту незаможників входить тільки 700—800 тисяч, себто тільки яких 30%), иноді навіть перевищує те негативне відношення до совітської влади, яке нанує поміж середняками та незаможними, яким всеж легше можна протиматися від врожаю до урожаю. Тому не дивно, що совітська влада, щоб здобути їх прихильність, ці 35% селян цілком звільнює від плачення податків.

(Дальше буде).

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

НА ТЕМИ ДНЯ

„УКРАЇНСКАЯ БОЄВАЯ ОРГАНІЗАЦІЯ".

Чомусь збрило на думку редакторів нюйорського „Новаго Русскаго Слова" занятися справою УВО в Галичині. Вони в числі з середи, 30. липня р. р., містять величезний допис з Варшави під повищим наголовком. Не знаємо, звідки свої відомости черпав кореспондент цієї московської газети, але завважимо, що колибй відповідали правді, то це була би звичайна провокація, або донос польської поліції на українських революціонерів.

Думаємо, що редактори гасети вважали цей допис правдивим, коли містили його, то можемо їм повірити з тою часною ролею, яку вони беруть на себе — доносити Полякам на український національний революційний рух. Та не дуже ця кореспонденція прислужиться Полякам, бо занадто вона перебрехана й перекручена, а до того так невміло й фантастично скомпонована, що навіть кождий польський жандарм уважав би останнім дурнем того, хто повірив би фантазіям кореспондента „Новаго Русскаго Слова".

„УКРАЇНЦИ СКАНДАЛЯТ"

Мабуть повищу кореспонденцію „Новое Русское Слово" вмістило, щоби віддячитися Українцям за те, що вони оскандалили Москалів у Бостоні на святі трохсотрічча стейту Массачусетс. Та чи Українці „оскандалили" Москалів, чи Москалі себе? По нашому виходить, що Москалі себе оскандалили й скандалять завжди, коли крадуть від Українців їх історію київської держави, крадуть пісні, музику, танці, вишивки, та Українців видатних діячів науки, культури, штуки й т. д. роблять „русскіми" знаменитостями.

Красти можна, але таки прийде час, коли доведеться крадене віддавати так, як довелося „русской" Рубан знімати з себе „русское плате" на виставі в Бостоні, бо те убрання було українським. Кому скандалити Українцям, які змушено Московку надіти „другое плате", а не видати чудового українського убрання за „русское"? Не булоб скандалу, колиб Росіянки одягали своє убрання й чванилися перед чужинцями своїми личаками, онучами, кумачевими (червоний перкаль) спідницями та фартухами, запнутими аж попід руками.

Українці завжди будуть критикати Москаля: „Віддайте крадене!", бо вже час пройшов, коли вони мовчали та „чухали чуби", дивлячись, як Москаль їх обкрадає, торгує їх добром та здобуває собі славу крадіним. Хто не хоче скандалу, той не краде.

Всеж, щоби відібрати своє від Москалів, Українці не будуть удаватися з доносом до польського чи якого иншого жандарма, як це робить кореспондент з Варшави.

УКРАЇНІЗАЦІЯ.

Найстарша „русская еженедельная газета" „Свет" мабуть тому „руская", що друкується в дуже зіпсутій та перекрученій мові, так, що її не розуміє ні Москаль, який не знає української мови, ні Українець, який не знає московської мови. Ци газета в одному з останніх чисел містить під повищим наголовком статтю, в якій друкується докази, що український нарід і „руський" в історичнім минулім один і тойсам нарід.

Від таких статтей вже аж смердить у російській літературі і вони вже так пережовані, що жадного свіжого зерна, котре давало би плід у них не знайдеш. А головне, Українці ніколи не спростовували тих писань і ніколи ніде не заявляли, що в історичній минувшині з Українців, а не з Москалів творилася велика „руська" київська держава. Українці були „руськими" ще тисячу років тому, а ось, ви Москалі тисячу років тому були „русскіми", це треба доказати. Українцям цього нема чого доказувати, але треба доказати, що фінсько-угорські племена „весь, чудь, мерь" та десятки инших, які населяють і населяли Московщину, завжди були „русскіми" й тепер по праву історичному носять це імя.

Що ми „Руськи" були Українцями ще в часи київської держави, то про це нехай прочитають наші противники хоч би в іпатєвському літопису з 1185 року, де сказано про смерть переяславського князя Володимира: **„О нем же Украйна много постона".**

ЯСНОВИДЮЧИЙ РЕДАКТОР.

В Канаді виходить „Вістник", український релігійний двотижневик. В останньому його числі редактор обявив дар ясновидження. Він у статті „Нові факти безконечної історії" критикує „Свободу" не за те, що вона пише, а за те, що думають її редактори. Витаємо Канаду з новим чудотворцем, тільки не з Миколою Мирлікійським, а з модерним Савою „канадійським".

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ., УВАГА!

ЗАХОДОМ ЗАПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ РОГАТИНЦИНИ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

— устроюється —

ВЕЛИЧАВИЙ

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 3. СЕРПНЯ 1930 Р.

(SUNDAY, AUGUST 3rd, 1930)

В САДУ В. ТИМЧИШИНА, В UNION, N. J.

Початок в годині 11-тій рано. Вступ 35 центів.

Музика буде дуже добра.

Direction to the Park: Беріть Springfield Ave. кару або джітний і їдьте аж до Irvington Center, звідси беріть на Union Ave. Union Vaux Hall джітний і їдьте аж до 334 Burnete Ave. коло Unionville School в Union, N. J. Тут висідайте і зараз через вулицю в садок на місце пікніку. 177

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ., УВАГА!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ СВ. ВОЗНЕСЕННЯ В НЮАРКУ

— устроюється —

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 3. СЕРПНЯ 1930 Р.

В ЛІСІ НА HILLSIDE AVENUE, cor. Chestnut St., Hillside, N. J.

В неділю точно в 12-тій годині відїдуть джітней від церкви і по дорозі вступлять на Sherman Евеню забрати там чекаючих людей на пікнік.

Вступ на пікнік по 30 центів, а хто поїде джітней від церкий і назад, по 50 центів.

Українці з Ньюарку і околиці! Кождої неділі стараєтесь виїхати з міста на свіжий воздух. Тому тепер є нагода відпочати на свіжім воздусі і разом зібратись, поговорити, порадитись і забавитись в окруженню тільки українським. Тож до численної участи просить

Комітет. 177

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Поможім пластунам і боєвикам в Рідним Краю.

Події у краю під теперішну хвилю накладають на нас обовязок жертвенности. Рижні наші установи як Рідна Школа, Просвіта й т. п. не можуть істнувати без нашої помочі. Але найважнішою справою є тепер будова Дому Пластунів. Пластова організація має для Українців дуже велике виховуюче значіння. Пласт виховує перше всього національний характер у наших хлопців і дівчат. А се дуже важне, бо в нас є так мало людей з дійсним національним характером.

Вороги наші дуже добре зрозуміли, яке значіння має для нас Пластова Організація, тому викинули вони пластунів зі Ставропігійського Дому, очевидно думаючи, що тим уб'ють духа організації, або й її саму. Та дуже помилилися ікроїди какацяни, бо пластуни почали будувати свій власний дім, з котрого їх ніхто вже не вижене.

На дім треба грошей. Край складає своє мимо великої нужди, а треба, щоби і ми поспішили з жертвами.

Другою важною організацією є підпільна організація. Її мусимо підтримувати, бо то є наш пульс. Як ослабне та організація, ослабне наш пульс і буде дуже поволи битись, тоді з нас нічого не буде. Боєве завзяття пропаде і ми готові знов заснути на кілька століть.

Щоб се не сталося, треба додавати підпільній акції соків, а-тими соками є знова наші гроші.

Щоб хоч в части помогти отим двом організаціям, буде влаштований на ті цілі в неділю, 3 серпня, пікнік на фармі Української Православної Громади. Пікнік відбудеться заходом Стрілецького Гуртка ч. 1. і Жіночого Товариства при Українській Стрілецькій Громаді. Думаю, що це вже самозрозуміле та що того рода пікники повинні знайти поперте цілого загалу місцевих Українців.

Боевик.

— Ци була коли на світі така жінка, щоби її обожав лише один мущина?

— Так! Єва!

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВІДОЗВА

ДО РОДИМЦІВ З СЕЛА ДРИЩЕВА, ПОВІТ БЕРЕЖАНИ.

Я одержав лист з краю від **Івана Галушки** (сина Федя), котрий є тепер головою читальні „Просвіти" і режисером Аматорського Гуртка в Вашім рідним селі. Зазначую „у Вашім", бо я, є родом з села Бища, а тепер є зятем Михайла Мазурика з Дрищева.

Відомо Вам, що богато громад, заможніших від нашого села, зверталося до заморських братів за допомогою на будову читальень чи Народних Домів. Село Дрищів є найбідніше на цілу Бережанщину, але зуміло збудувати власним коштом свою народну святиню. Цей тягар спочив на плечах нашої чесної й ідейної молоді. Ота то молодіж, хоч голодна й боса, але з уст собі відіймала, а таки доконала свого й поставила свій Український Народний Дім.

Та - олодь простягає аж тепер до Вас руку о поміч. Просить Вас, щоби Ви допомогли завести в селі свою власну орекстру, свою „СУРМУ", яка у слушний час завізве нас до нового бою за наше визволення.

Рідне селр хоче закупити 12 інструментів, на що треба видати 2,200 золотих. Це вже понад сили села. І тому воно просить усіх свідомих країнів, щоби допомогли в тій важній справі.

Хто хоче знати дещо більше про ту справу, хай пише на таку адресу:

Ph. Harasymiw,
106 Orchard St., Yonkers, N. Y.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

БЕРВІК, ПА.

Дня 7 липня помер **Яким Сниськ**, член тов. ім. Грушевського, від. 164 У. Н. Союза. Покійний походив з села Вульки, повіт Сянік, Галичина. Помер маючи 50 літ. Хорував через 15 літ на сухоти. Титулом запомог одержав за той час від У. Н. Союза $825. А тепер виплачено посмертне в сумі $1,000.

В похороні взяли участь члени Товариства й місцеві Українці враз з бандою. В. Р. П.

УВАГА! УКРАЇНЦІ З ФІЛАДЕЛФІЇ І ОКОЛИЦІ! УВАГА!

СТАРАННЯМ СТРІЛЕЦЬКОГО ГУРТКА І ЖІНОЧОГО ТОВАРИСТВА ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ СТРІЛЕЦЬКІЙ ГРОМАДІ

— відбудеться —

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В КОРИСТЬ ДОМУ ПЛАСТУНІВ І БОЄВОЇ АКЦІЇ НА ФАРМІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 3-ГО СЕРПНЯ (AUG.) 1930 РОКУ

Початок в годині 11-тій рано.

Події в краю під теперішню пору накладають на нас обовязок жертвенности. Щоб хоч частинно виконати сей обовязок, уряджується сей пікнік. Тому просимо всіх Українців заготити на сей пікнік, бо весь дохід вишлемо до Рідного Краю на призначені цілі.

На пікніку будемо старатись бавити гостей як найлучше. Влаштовуємо рижі перегони: в мішках, з бараболями, в тачках; перетягання шнуром, а хто зїсть скорше пів кавуна, тому специяльна надгорода (WATERMELON CONTEST). Також багато других несподіванок 177

Управа Стрілецького Гуртка ч. 1.
Управа Жіночого Тов. при У. С. Г.

Дороговказ: На 11-тій вулиці брати стріт кару № 23, на котрій написано „Петлегем Пайк", взяти трансфер і їхати босом аж до City Line. Відси беріть кару до Plymouth Meeting. Відтам трох завезе вас аж на фарму.

Суддя (до обвинуваченого): Крім того вас обвинувачують, що ви належите до товариства, якого метою є переворот. Чи признаєтеся, що належете до такого товариства?

Обвинуваченик: То хіба до білярдового клюбу?

—o—

Він: Моя дорогенька, на дворі дуже зимно! Може що вложиш на себе?

Вона: Абож я не пудрувалася?

Фелікс Дрижак.

ПОЛЕВА СТЕЖА В ОГНИ ПОЛЬСЬКИХ ШРАПНЕЛІВ

(1)

Було це на нашім західно-північнім фронті 18-го грудня 1918 року, на заході від Рави Руської. Вечером 17-го грудня змінили нас скорострільці з третої сотні. Я тоді був на полудне від Рави Руської з першим скорострілом першої сотні. Наш скоростріл мав іти зі своїми стрільцями до села Липник, щоби там спочити 24 години по тяжкій полевій стежі. Стрільці дуже тішилися тим, що зможуть спочати у запіллю нашого фронту. Майже кождий з нас не спав ані хвилинки через дві добі, бо Поляки докучали нам своїми кінними патрулями.

Коли я прийшов на фільварок до села Липник, то там стояла наша куріння команда першого тернопільського куріня, першого подільського полку імени Семена Петлюри. За пару хвилин нас повідомлено, що ми не маємо нічого скидати зі санок. Нас було девять стрільців біля одного скорострільа. За пару хвилин прийшов до нас заступник куріннього отамана й сказав, що перший скоростріл має зараз виїхати на важний пункт нашого фронту на полеву сторожу.

Один з моїх товаришів спитав заступника, з якої причини нас знову висилають на полеву стежу, бо нам належиться спочинок по 48 годинах полевої сторожі. Ми помучені й кождий з нас не спав ні хвилинки, через дві добі. Але заступник сказав, що він знає, що ми змучені, але щож зробити, коли ми маємо замало війська на нашім західно-північнім фронті, а Поляки отримали поміч з Люблина: один повний „штурм батальон". Отож вони пічнуть наступ, бо на те привезли ті війска з Люблина під Раву Руську. Війска ті висіли з вагонів і прийшли піхотою до міста, несучи польський прапор, на котрім було написано: „Ми ідземи на одсєч Львова". Це вказувало на те, що командант польських військ кине той батальон війска до наступу проти нас. Вони вже спочали один день, то завтра пічнуть наступ. Про це ми докладно довідалися від наших шпигунів, а дещо потвердили ще польські жовніри, котрі попали в наш полон.

Тільки заступник скінчив говорити, надїхала одна фіра нам на підмогу. Ми зараз почали складати амуніцію на санки. Зложили 18 скринок набоїв до скорострільа. В кождій скрині лежала стрічка, в котрій було заправлено 250 набоїв, яких вистарчало на одну хвилину до стріляння зі скорострільа.

Заступник курінного отамана сказав, що він поїде з нами, щоби показати, куди скорше зможемо заїхати на приїзначене місце.

Нас десять сіли на двоє санок. Виїхали з фільварку села Липник, скрутили на право через село й за пару хвилин ми заїхали в друге село, яке називалося Нове Село. Відтак звернули на поля на північ і в ліс, де стрінули ми першу чету стрільців з першої тернопільської сотні. Всі вони були однесольчани з села Ласківці, повіт Теребовля. Трох мали звиш 50 літ. Ми поздоровкалися з ними й поїхали далі лісом.

Я сидів на одних санках з заступником курінного й спитав його, чи ціла сотня буде стояти на заході під самою Равою Руською. Він сказав, що тільки дві чети. В той час четa числила 55 стрільців. Я почав питати фірмана, як він довго був вже на підмозі і що чувати тепер по селах? Чи хлопці з тих сіл пішли до українського війска, котрі мають до 35 літ життя так, як у наших околицях.

Фірман говорив, що був 16 грудня у селі Добрусин, то бачив там українських старшин, котрі вимірювали лінію на шанці під самим селом. А цивільні люди там говорили, що українське військо відійде зпід Рави до села Липник, а коли під селом Добрусин покопають шанці, то українська армія стане в окопах і притримає Поляків до весни, а на весну прожене ворога зі всієї рідної землі. А щодо наших хлопців то тут покликано тільки 6 річників до війска, себто від 18 до 24 літ. Дальше він оповідав, як Українці мали Раву Руську у своїх руках, а стратили її на його думку через наших дезертирів.

Нараз чути крик на дорозі: — „гальт, гальт, верда"! — Стій, бо стріляю! Фірмани поздазили з саней. Іван Романишин наставив скоростріл на санках готовий до стрілу.

— Свої, свої! — відповідає мо.

— Стій на місци, кроку ані руш!

— Ми скоростріл з першого куріння! — говоримо.

— На землю всі лягайте! — кричить наш стрілець, що стоїть на сторожі. А на подвірю на лїсничівці чути нашу команду:

— Багнети на кріси!

Тут знов каже стрілець: — На три кроки до мене підходи!

Я і заступник курінного підходимо на три кроки. Коли ми переговорили з тими, що нас спинили, тоді командант стежі перепустив нас, говорючи:

— Ви тепер можете йти!

Ми поїхали далі.

То була стежа, котра охороняла полеву стежу ззаду. Скоростріл з третої сотні стояв у цегольні на краю ліса, а що тоді не було окопів, покопанних під містом, то стежі стояли зрідка на пів кільометра одна від другої. Сильного фронту нашого ще тоді не було.

За пару хвилин ми вже були на призначеним місци біля цегольні на подвірю. Скорострільці з третої нашої сотні почали складати амуніцію свою на наші санки. Поляків було теж трудно вигнати, бо за цегольнею була рівна замерзла земля й снігом прикрита. Стрілець Бурка сказав, що добре булоб, як би ми затягли патинки через платви й вишукали дощок та наложили цегли на ті дошки, то це охороняюбли скорострілі перед шрапнелями зверху. Ми позатягали через платви грубі патинки й поставили їх за охорону над головою. Наклали цегли на метр завгрубшкуи, скорострільа поставили на краю, а ту стелю поляли водою. Мороз притискав дуже, а тому все скоро замерзало. Ми дальше стежили і вишукували відповідного місця, де стояби стрільець з ручними гранатами. Наша стежа мала один скоростріл, одного команданта, 6 крісів, два револьвери, 36 ручних гранатів, 4,500 набоїв до скорострільа, 900 набоїв до крісів, 20 набоїв до револьверів. Хоч ми були на морозі і не виспані, але послушні один другому й не відказували нічого один другому. Кожен просив свого товариша, що коликб він зістав забитий, то щоби товариш повідомив його родичів, чи знайомих.

По півночі нас змінили товариші з нашого скорострільа й ми пішли до хати відпочинати та грітися. Хатина мала, в якій жив Жид старий зі своєю дочкою. Жид сидів коло стола й говорив молитву, а Жидівка, ти потопала у воді. А чомуж його дочка, сиділа коло печи, жовта як віск.

Іван Романишин дуже був цікавий про все знати, а тому спитав молоду Жидівку, чого вона сумує.

Жидівка відповіла так:

— Хіба нема чого сумувати?

— Я ніколи не сумую, то думаю, що й другий не має чого сумувати — завважив І. Романишин.

— Я сумую за своїм чоловіком. Він пішов на світову війну й ще його нема. Можливо, що уже не жие.

Іван Романишин потішав:

— Ви не гризіться, він повернеться. Ось я роскажу вам те, що й я був на світовій війні й попав у російський полон. Я думав вже, що для мене по війні. Але коли повстала революція на Великій Україні, я зголосився до українського полку ім. Богдана Хмельницького, який розоружував російські війска. А потім бився проти большевиків на вулицях Київа. Тисячі куль перелетіли над моєю головою, а я живу. Отож ваш чоловік буде жити. Не думайте, що він не повернеться.

Стрілець Левінець цікавився подіями на Великій Україні, а тому спитав Романишина, яка була причина, що він не лишився на Великій Україні.

(Далі буде).

Обережний батько.

Синок: Мамо, тато нераз оповідав, що занімався з тобою так, що вратував тебе, як ти потопала у воді. А чомуж тато не хоче повзволити, щоби я вчився плавати?

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ГЕМТРЕМК, МІШ.

В допомогу революційній боротьбі.

На забаві в гр. Ів. Заблоцького присутні гості не забули за рідний край, а властиво за боротьбу у рідним краю. На допомогу тій боротьбі зложили слідуючі: по $2: П. Стельмах і М. Топоровський; по $1: Д. Войтишин, О. Гарасимик, В. Туркевич, А. Скула, П. Морозовський, Л. Вілик, В. Бугай, Н. Крук, Я. Бойко, Павло Войтович, А. Васько, І. Заблоцький, І. Дубик, А. Патра, М. Сосновський, І. Курчак, О. Кричківський, О. Курочка, М. Кричвішкий і Н. Тимків; по 50 ц.: Н. Мацталер, Д. Мудрак, П. Кравчук, І. Колюх, Д. Васько, Андрушко, В. Пиндик і І. Гудида; дрібними жертвами зібрано $1.40. Всього зібрано $31.40, які передано до місцевого гуртка ч. 4 О. Д. В. У.

На передплату „Сурми" зложили по долярові: П. Годяк, Юрій Шалавило, Рубаха. Разом вислано до Обєднання $34.40.

Д. Рубаха, секр.

—o—

ДІТРОЙТ, МІШ.

З уродин на інвалідів.

Сестринство св. Покрови при Укр. Православній Громаді св. о. Миколая зробило несподіванку своєму парохови о. Дмитрикови зприводу його уродин. Підчас гостини, по врученню дарунку, забрав слово гром. С. Гриджак та згадав гарячими словами за наших інвалідів.

Зібрано на допомогу інвалідам $15 і вислано до Обєднання.

Жертвували: по $1: о. П. Дмитрик, С. Грицвак, В. Палій, М. Головчак, Н. Тимків, В. Кіцул, Н. Шапітка, І. Гнатюк, П. Гришко, І. Клим, С. Мінкен, Р. Стратійчук, П. Башджий, І. Самец, Н. Савка.

Т. Тимків.

—o—

ТОРОНТО, ОНТ.

Для У. В. О.

Перший відділ У. В. О. в Канаді (в Торонто) зложив на допомогу Української Військовій Організації $13 і переслав до краю через Обєднання.

Зложили по 50 ц.: Анна Антохівна, П. Корчинський, П. Біляк, Ф. Бойцар, А. Вавриюк, В. Черський, Г. Богонюк, Анна Пирогова, Н. Андрійчук, Н. Косс, Леуш Тит, Н. Пастух, В. Прихода, М. Андрейчук, П. Макемець; по 25 ц.: В. Корчійський, М. Возьний, Дм. Пуколь, Ів. Дорош, Дм. Лучка, М. Чортанський, М. Мокрицький, П. Фабіян, В. Дзюрман, Катря Диківна, Соловський, Загурський, Н. Н., М. Вавриковичі, Н. Н., Н. Н., Н. Н., О. Вавриковичі, М. Т. Вавриковичі, М. Вавриковичі, М. Вавриковичі, Бабяк.

—o—

Конопадика накусала блоха. Конопадик зловив цю блоху, та не вбив її, а випустив крізь вікно на двір.

— Що ти зробив, пускаєш блоху?! — питається жінка. — Чомуж ти не вбив її?

— Як міг я вбити її, коли в її жилах плине моя кров!

НОВІ КНИЖКИ.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ, ч. VII-VIII.

Рухливе видавництво „Червоної Калини" поруч з капітальними виданнями таких творів, як „Берестейський мир", „Спомини" д-ра Степана Шухевича, „Світова революція" Т. Масарика, кількох цікавих більших оповідань та взагалі оповідань, які піддержують традицію нашої визвольної боротьби, видає щомісячник „Літопис Червоної Калини".

Чим далі виходить цей місячник, тим він більше удосконалюється, як з технічного боку-так і зі сторони підбору матеріялу. На гарному папері, з прегарними ілюстраціями, він робить дуже приємне вражіння й кожда сторінка його прочитується з великим інтересом. В останньому числі звертає на себе увагу прекрасна репродукція картини „На Софійській площі", гарного маляра Леоніда Перфецького, який увесь свій хист присвятив на змалювання в художніх образах картини нашої визвольної боротьби. Кілька гарних фотографій і портрет Д. Вітовського дуже добре прикрашують збірник. Особливу увагу на себе звертають статті: „Визвольний відгомін на Лемківщині", „Отаманщина", „Нарис історії XIV бригади У. Г. А." та низка інших оповідань і замітох.

Приступна ціна Літопису мусить нарешті зробити цей місячник популярним і поширеним серед українського читача. Окреме число коштує 25, а подвійне 40 американських центів. Треба побажати, щоби з Америки знайшлося більше передплатників на цей гарно ілюстрований український місячник, одиноки в своєму роді. Передплатою, всього 2 доляри на рік, американська еміграція причиниласьб до більшого поширення видавництва „Червоної Калини", котре тепер продовжує словом і друком ту роботу, яку провадила українська армія на полях бою.

УВАГА! ТАВНТОН І ОКОЛИЦЯ!

ТОВАРИСТВО
ім. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА,
відділ 122 Укр. Народ. Союза,
— устроює —

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 3. СЕРПНЯ 1930 Р.

НА ФАРМІ тов. С. ШУРИ,
ПРИ EAST BRYTANIA ST.

Пікнік почнеться в годині 2-гій пополудни.

Проситься всіх Українців місцевих і возамісцевих. Кождий, хто прийде на цей пікнік, буде вдоволений, бо свіжий воздух, гарна музика, добрі закітки і смачна закуска, як: голубці, пироги, смажена капуста, розвеселять кождого, тож до численної участи. За добру забаву ручить

177 **Комітет.**

Вразі дощу пікнік відбудеться на другу неділю, 10. серпня.

— Цікавий я, чого професор Шафран усе такий сумний?

— Гадаю, що не може відкалувати смерти Сократа (грецький фільософ жив 470—399 перед Христом. Вороги обвинувачили його, що пропов'ідує віру в нових богів і псує молодь. Його засудили на смерть—мусів випити отрую).

ДРУКАРНЯ

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"

83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДРУКАРНЯ

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА

„СВОБОДИ"

83 Grand St., Jersey City, N. J.

виконує:

ВСЯКІ ДРУКИ ЯКНАЙКРАЩЕ, ЗАВСІГДИ НА ЧАС І ПО НИЗЬКІЙ ЦІНІ.

ДЛЯ ТОВАРИСТВ, ПАРОХІЙ, СІЧОВИХ СОТЕНЬ, ГУРТКІВ, БРАТСТВ І ДРУГИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, ТА ДЛЯ ПООДИНОКИХ ОСІБ ВИКОНУЄМО ВСЯКІ ПОТРІБНІ ДРУКИ.

ЧЛЕНСЬКІ КНИЖОЧКИ, СТАТУТИ, НАГОЛОВКИ НА ЛИСТАХ, АДРЕСИ НА КОВЕРТАХ, ЛЕТЮЧКИ, ОГОЛОШЕННЯ НА ПРЕДСТАВЛЕННЯ.

КОНЦЕРТИ, ЗАБАВИ, ПІКНІКИ БАЗАРИ, РІЖНОГО РОДА АФІШІ, ОБІЖНИКИ, ТА ВСЯКІ ІНШІ ДРУКИ.

ВІДДІЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА! УДАВАЙТЕСЯ ЗІ ВСЯКИМИ ДРУКАРСЬКИМИ РОБОТАМИ ТІЛЬКИ ДО СВОЄЇ ВЛАСНОЇ ДРУКАРНІ!

Для фірм, бизнесменів і приватних осіб друкуємо афіші, білети (тіжети) ріжні запрошення, візитівки, весільні запрошення — і все, що входить в обсяг друкарської штуки.

РОБОТА ВПОВНІ ВДОВОЛЯЮЧА. — УСЛУГА ЯКНАЙСКОРША. — ЦІНИ НАЙНИЖШ.

МИРНІ ЛЮДОЇДИ.

Під словом „людоїди" уявляй собі горожанин цивілізованої країни страшних, дивих, жорстоких людей. Автор цих стрічок, Кайфорд В. Колісон, що довгий час жив як купець на океанських (австралійських) островах, оповідає про свої пригоди, в яких людоїди виходять як мирні діти природи.

Хто ніколи не був в Океанії, уявляє собі, що життя на цих райських островах це лише романтика, пригоди та танцюючі дівчата. Воно є там, безсумніву. Одначе місячне сяйво та гарні, стрункі танечниці це лише частина тих численних чудес, які стріне там гість у цьому раю на землі.

Я старався пізнати дивні обичаї та звичаї мешканців Соломонових і сусідних островів підчас моєї купецької діяльности в Океанії.

Соломонові острови лежать доволі далеко від цивілізації та від головних заморських торговельних шляхів.

Понайбільше мандрівників змальовує цих тубильців як злобних, небезпечних ворогів мандрівників. Мої досвіди кажуть щось зовсім інакшого. Я пізнав тубильців як незіпсованих, простих і ввічливих людей. Та що ці примітивні діти природи, як побачать нараменний годинник або інше „чудо" нашої культури, вірять у чари та хвилюються, зрозуміє кожен, хто так як я найшов дорогу до їх хат і до їх серлець.

Щоби зрозуміти наївність цих тубильців, треба зрозуміти їх непоборну віру у силу дівола. Кождий корабель, який причалює до їх берегів, окружає товпа тубильців, вони стараються прогнати чужих демонів, заки ще їм удасться поселитися серед них із їхніми недугами та смертю. Щоби їм зовсім певно не втік нюдни дух, на деяких островах є звичай на кождого чоловіка та на кожну річ із причалівших кораблів кидати пальмовий шнур, якого один кінець прив'язаний до задної части корабля. Лише тоді чари мають силу проти чужих чарівників.

Тубильці наче великі діти, коли розходиться про забавки та ріжні хвинтихлюшки. Мій приятель Гарольд А. Маркгем, що також жив довго на островах як купець, мав із тубильцями одну пригоду. Він спровадив свистунйки. Як Маркгем раз приїхав із таким своїм крамом на Он-Тонг-Джаву (яких 200 миль від Соломонових островів), запанувало серед тубильців велике схвилювання. Вони знали, що білий крамар усе привезе щось таке, що їм може зробити велику втіху.

Маркгем засвистав на свистунику, я теж. Тубильці не могли надивуватися красі співу штучних птахів. Голосно кричали із чудування: „Ваг! ваг!" Допитувалися настирливо, скільки копри мають дати, щоби здобути такий чарівний інструмент. (Копра це найбільш поширений торговельний артикул, сушений білий мякіш кокосових горіхів, якого в Океанії дуже часто вживають замість грошей).

Маркгем зажадав стільки копри, скільки її можна купити за півтора доляра. Зачався бізнес. За кождий гордий власник свистуника починав зараз свистати. Счинився оглушуючий писк. Колиж Маркгем кричав на них, щоби перестали свистати, то вони свистали ще завзятіше, бо гадали, що він так підбадьорює їх.

Щоби зробити кінець оглушуючій музиці, Маркгем пішов у шатро тай надягнув карнавалову маску. Коли вийшов, один із тубильців, що перший побачив маску, скрикнув із переляку. Всі глянули у двері шатра, з яких виступила страшна стать. Веселий свист замер, ціла юрба серед крику пустилася втікати. Один хлопець, що з жаху малюцо не зсунувся з глуздів, іще на втечі свистав, може щоби зачарувати потвору.

Ще раз переконався я про забобонність і боязкість тубильців. Було це підчас танцюючої муцин. Таке свято дуже тяжко побачити, не так як танець дівчат. Раз над раном пробудили мене безперервні удари барабанів. Цього я ще ніколи не чув. Я встав, надягнув черевики та обережно вибрався поміж пальмами, щоби довідатися, яка причина того бубнення. Вкінці побачив я світло смолоскипів. Я скрився за пальмою та слідкував спокійно.

На поляні вкодесо сиділи дівчата на жінки, а між колінами держали деревяні барабани. Посередині танцював гурток молодих хлопців „танець списів". Ноги тупотіли списи кололи, а юнаки зручними, гармонійними рухами посувалися наче хоровід духів у блідому світлі смолоскипів. Я старався і не порухнутися, щоби не перешкодити якнебудь церемонії, а таки, проти моєї волі, перервав її наразі. На рамени я мав годинник, якого цифрй в темноті світили. Хлопець, що також стояв у тіни, побачив зеленавий циферник у темряві, що порушався то сюди то туди без видимої підпори, відповідно до того, як ворушилася нехотячи моя рука. Злочатку дивлявся він цікаво, а потім з острахом закричав: „Чорт, чорт!"

Цей жахливий крик перервав танець юнаків.

Та на цих райських островах є не лише щасте й радість, але й смерть і смуток. Понайбільше людей вмирає мабуть на запалення легенів. Недуга ця проходить скоро. Богато людей вмирає до одного дня. Довша недуга, 3—4 дни, рідко трапляється. Тубильці вірять, що хто занедужав, то того шукає дух помершого свояка, який у країні тіней затужив за товариством.

Хто помер перед полуднем, того хоронять перед заходом сонця. Коликж умер вечером, то мерлець остає в хаті. Сходиться ціла родина. Число жалібників зростає, вони на перемину співають, заводять і плачуть, аж поки не розвидніється. Потім готовляться до скорого похорону. Тіло дорослого несе шість або вісім Канаків на ношах на кладовище. За ношами йде сім'я в товаристві плачок, що страшно заводять.

Вдовиня ходить що дня на гріб свого чоловіка. Годину перед сходом сонця аж годину до заходу сонця пильнує вона гробу. Тож що дня пересиджує біля могили чотирнадцять годин. І робить це, відповідно до місцевого звичаю, від одного до трох років. Це доказ, що „дикарі" не такі дикі в своїх звичаях, як це часто твердять культурні народи, та що родинний змисл і вірність у них стоять може вище, ніж нераз у білих.

—o—

Коли Юлій Андраші був мадярським президентом міністрів, жив у Будапешті фабрикант пива, дуже подібний до Андрашія. Він іще й зодягався зовсім так як Андраші і йому справляло велику приємність, коли люди кланялися йому дуже, бо брали його за президента міністрів гр. Андрашія. Не сподобалося це свякові Андрашія, що був командантом одного з місцевих полків гузарів. Постановив дати добру научку пивоварові. Скільки разів стрінув пивовара, вдарив його з усієї сили по плечах і говорив:

— А, це ти, дорогенький Юліе!

Потім приставав на хвилиночку, вдавав переляканого, опісля усміхався глумливо й оправдувався:

— Ах! Я дуже перепрошую! Я гадав, що то граф Андраші!

Злочатку фабрикант пива вважав це звичайною помилкою, та небаром догадався, що полковник хоче йому докучити. Тому постановив відплатитися. Раз вечером побачив полковника на вулиці. Здогнав його й з усієї сили вдарив по плечах. Полковник перелякався та мало не впав. Полковник хотів обуритися, одначе фабрикант пива підморгнув весело й сказав:

— Простіть мені, пане, та цим разом я гадав, що я — граф Андраші.

Потім відернувся та пішов.

—o—

Мудрий льокай.

Пан наказав льокаю, щоби нікого не впускав, ані навіть не відчиняв дверей, коли хтось буде дзвонити. Коли льокай почув дзвінок, кричить, не відчиняючи дверей:

— Прошу не завдавати собі труду! Ні пана, ні мене нема дома!

—o—

На розоруженій конференції.

— Поправді ми повинні би шукання гарної формулки для „розоруження" полишити радше поетам, бо при цьому ми лише тратимо час для зоружування!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

УКРАЇНСЬКИЙ ВИНАХІДНИК, Григорій Крамар, буде демонструвати свій винахід, на котрий дістав патент, в цілі організування спілки для виробу. Проситься всіх Українців місцевих Нью Йорку і околиці прийти до Українського Народного Дому під ч. 217 1st 6-та улиця, у вівторок, дня 5. серпня 1930 р. в годині 8.30 вечером і оглянути сю цікаву річ.

DR. L. M. HNATYSHYN
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ
І АКУШЕР
2191 Professor St., Cleveland, Ohio.
Против українського банку).
Телефон: Atlantic 2054.

ПРОДАЄ ДОМИ
в місті НЬЮ ЙОРКУ і околиці
Українець Фірма
С. ФЕСОЛОВИЧА І М. КОБЗІСТОГО
EXCHANGE REALTY CO.,
41 East 7th St., New York City.
Tel. Orchard 8677. 16-

ДІВЧАТА І ЖІНКИ:
Коли Ваш бюст плаский, нерозвинений, не тішиться красою ані повабом, коли твар і инші части тіла завадто волохаті, або волосе ваше на голові рідке і випадає, пробуйте нашої методи ВІДМОЛОДЖЕННЯ. Пишіть по безплатні ІНФОРМАЦІЇ зараз до: **Dr. WROBLEWSKI & CO., 696 Blythe Ave., Brooklyn, N. Y. (S).**

ПЕРШИЙ УКР. ПОГРЕБОВИЙ ЗАКЛАД В НЬЮАРКУ І НА ОКОЛИЦІ, ми робимо гарні похорони
ПО $150

Без ріжниці як далеко возамісцевости, кличте нас:
Office: 485 Avon Avenue.
Phone: Terrace 8882, або Waverly 1656, Newark, N. J.

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

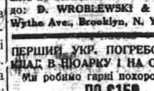

ДВА ОФІСИ:
NORTH SIDE: 2157 W. Chicago Ave.
Phone: Brunswick 7767 або 7768
SOUTH SIDE: 4954 So. Hermitage Ave.
Phone: Hemlock 5500.
CHICAGO, ILL.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

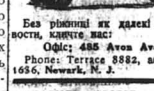

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET, NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2563

famous the world over
Pinaud's Shampoo

Leaves your hair lustrous, healthy, and not too dry!

At your favorite store — or send for free sample to Pinaud, Dept. M, 220 E. 21 St., New York.

УКАЇНСЬКІ МЕЛЬОДІЇ
СОЛЬО НА СКРИПКУ
З ФОРТЕПЯНОМ
зібрав ЮСИФ СНІГУР.
Ціна 50 центів.
Замовлення разом з належитістю слати до:
"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

НАЙБІЛЬША КНИГАРНЯ В АМЕРИЦІ
„СВОБОДИ"
УКРАЇНСЬКОГО НАРОД. СОЮЗА
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Вартість Книгарні $18,612.75.
Пишіть по найновійший катальог книжок Книгарні Свободи.
„SVOBODA"
P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.